

Я.А. БОЧАРНИКОВА, ст. викл. Харківський економіко-правовий інститут,

М.К. КОНОВАЛЕНКО, канд.техн.наук, доц., Харківський соціально-економічний інститут,

Н.Г. ЯКОВЛЕВА, канд. держ. управ., доц., Харківський соціально-економічний інститут

МОДЕЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ КОРПОРАЦІЄЮ

В роботі, з ціллю уточнення загальнонаучних підходів до антикризового управління, дістав подальшого розвитку механізм спільного фінансування розробки та впровадження інноваційного проекту в корпорації, запропоновано тлумачення терміну антикризової інновації.

In order to provide an enhanced scientific approach toward crisis management, the paper elaborates on a new joint funding mechanism required to finance the development and implementation of an innovation project within a corporation. It also offers an interpretation for the notion of anti-crisis innovation.

У сучасних умовах є дуже актуальним розробка науково - обґрунтованих методів антикризового управління в складних економічних процесах. Потреба в антикризовому управлінні виникає перш за все в корпораціях, які здійснюють структурні зрушення та постійно впроваджують інновації.

Сьогодні питаннями управління інноваційною діяльністю та антикризового управління займається ціла низка вітчизняних та закордонних вчених. Визначні дослідження різних питань інноваційної діяльності та антикризового управління здійснили у своїх роботах такі вчені як С. Валдайцев, Ю. Мороз, Е. Уткін, Р. Фатхутдінов, Ю. Яковець, О. І. Бажал, В. І. Бойко, О. І. Амоша, В. М. Геїць, І. І. Лупіков, Л. І. Федулова та інші.

Однак, незважаючи на всебічність наукових досліджень, їх неможна назвати завершеними. Недостатньо розробленими є питання фінансового забезпечення інноваційної діяльності в поєднанні з теорією та методологією антикризового управління в корпораціях.

Мета даної роботи – це дослідження теоретико-методологічних засад моделювання спільного фінансування інновацій для запобігання кризовим явищам в корпораціях.

Основними завданнями даної роботи були поставлені наступні: вивчення механізму спільного фінансування інновацій в промислових корпораціях; уточнення визначення дефініції “інновація” в антикризовому управлінні.

“Інновація в антикризовому управлінні” – це значні капіталовкладення у

розвиток основної продуктивної сили (людини), техніки, технології, науки, інформатики, предметів праці. Інновації можуть мати міжгалузевий характер, потребують значних ризикових інвестицій, розвитку інфраструктури, а також всебічної підтримки з боку держави [1, с.281]. Для забезпечення ефективної діяльності корпорації в умовах сучасного ринку, інновації виступають важливим управлінським інструментом. Як свідчить світова практика, на початок ХХІ ст., з 700 компаній, які затратили найбільші кошти на НДДКР, 98% представляли більші корпорації. Ці витрати становили 46% від загальносвітових на НДДКР й більше 69 % від всіх витрат - на бізнес - НДДКР [4].

За нашого погляду, для накопичення фінансових ресурсів для здійснення інноваційної діяльності корпораціями з метою запобігання кризовим явищам, необхідно включати певну структуру (інститут, фірму, корпорацію, венчурне підприємство), у якої пропонується сформувати інноваційний фонд. Для забезпечення інноваційного процесу (модернізація основних фондів, розроблення та запуск у виробництво нових виробів, впровадження нових технологій), корпорація повинна мати інноваційний потенціал (НДДКР, проектування, виробництво засобів раціоналізації, тощо).

Під інноваційним потенціалом корпорації будемо розуміти чисельність, кваліфікацію, ефективність працівників у сфері НДДКР, ступінь оснащення сучасним устаткуванням, рівень організації та управління ним. При впровадженні нововведень та новітніх технологій необхідно забезпечувати тісний зв'язок з відтворенням основних засобів виробництва. Наявний потенціал необхідно також використовувати при проведенні робіт з реконструкції та модернізації. Модернізація – це головна форма відтворення основних засобів в інтересах підвищення ефективності виробництва. Вона передбачає тісний взаємозв'язок між інвестиціями з однієї сторони та оновлюванням основних засобів та капітальним ремонтом з іншої. Одним із шляхів удосконалення науково - дослідної роботи може бути зв'язок корпорації на договірних засадах з інститутами Національної академії наук та відомими вищими профільними навчальними заходами.

Доцільно запропонувати створення в корпорації окремої інноваційної бізнес - одиниці, яка використовується для прикладних наукових досліджень та процесів оновлення, що матимуть важливе значення для розвитку корпорації. Науково - дослідні та дослідне - конструкторські роботи, які проводяться в корпорації необхідно повністю підпорядковувати керівнику бізнес - одиниці. Необхідно зберігати та нарощувати потенціал названої структурної одиниці з метою наукового супроводження процесу виробництва.

Успішне здійснення інноваційної стратегії у корпорації залежить від високої економічної ефективності науки і техніки. Важливою передумовою цього процесу є організація процесу оновлення виробництва із застосуванням науково-технічних експериментів. Управління науково - технічним напрямком діяльності корпорації необхідно організувати так, щоб

забезпечувати високоефективне, безперервне, комплексне управління усіма етапами робіт аж до впровадження нової продукції у виробництво. Таким чином, сформуємо основні завдання інноваційної бізнес - одиниці:

- створення такої організації інноваційного процесу, який би дозволяв керівництву корпорації повністю здійснювати науково-технічний розвиток;
- ефективний розподіл праці та кооперації, а також управління науково-технічним потенціалом корпорації;
- створення умов для покращення співвідношення між витратами та результатами під час впровадження науково-технічної роботи за рахунок ефективного використання матеріального та інтелектуального потенціалу;
- раціональне керівництво інноваційним підрозділом;
- забезпечення ефективного антикризового управління інноваційного розвитку корпорації на підставі врахування запропонованих напрямів в реалізації інновацій.

Інноваційна діяльність, як правило, характеризується досить високим ступенем невизначеності й ризику, тому важливими принципами системи фінансування інновацій є множинність джерел, гнучкість і адаптивність до середовища інноваційних процесів, що стрімко змінюється. Принципи організації фінансування повинні припускати швидке й ефективно впровадження інновацій з їхньою комерціалізацією, що забезпечує ріст фінансової віддачі від інноваційної діяльності. Джерела надходження до інноваційного фонду можуть бути різноманітними.

Виходячи з цього, формування інноваційного фонду корпорації передбачатиме мобілізацію всіх можливих ресурсів, включаючи залучення на засадах пайової участі сторонніх інвесторів, а саме:

- власні фінансові ресурси (в якості найважливіших внутрішніх джерел фінансування інноваційної діяльності корпорації виступають фонди амортизаційних відрахувань та розвитку виробництва),
- інвестиційний капітал юридичних та фізичних осіб у формі пайової участі у спільному проекті;
- державні кошти (безпроцентні або за низкою процентною ставкою);
- кредити комерційного банку (у вигляді кредитних інвестицій, інвестицій у цінні папери й інші способи залучення інвестицій).

Фінансування інноваційної діяльності за рахунок бюджетних коштів здійснюється відповідно до цілей й пріоритетів державної інноваційної політики та призначається як для рішення великомасштабних науково-технічних проблем, так і для підтримки малого й середнього інноваційного підприємства.

Одним з основних ознак сучасної системи кредитування діяльності інноваційних проектів є її договірна основа. Всі питання, що виникають із приводу кредитування, вирішуються безпосередньо сторонами, що укладають договір, скажемо, корпорацією - позичальницею і банком. При вирішенні питання про видачу інноваційного кредиту, інвестор (банк) аналізує можливості реалізації інноваційної продукції на ринку, очікуване

зростання доходів інноваційного підприємства й інші важливі характеристики, а у випадку довгострокових кредитів оцінюються перспективи економічного становища інноваційного підприємства в цілому. Для одержання цих і інших характеристик окупності фінансових вкладень банк, як правило, при ухваленні рішення про виділення кредиту, розглядає план науково-дослідного дослідження - відповідний бізнес-план інноваційного проекту.

Представники банку братиме участь в роботі інноваційної бізнес - одиниці, впливатимуть на рішення усіх питань. Відтак банківська установа може розраховувати на частку прибутку від масового випуску нової продукції.

Представимо організаційну модель функціонування і спільного фінансування учасників інноваційного процесу в корпораціях для запобігання можливим кризовим явищам.

В запропонованій моделі передбачається тісний взаємозв'язок між усіма учасниками інноваційного процесу впровадження нової продукції на ринок. Як бачимо, невід'ємною частиною цієї системи є комерційний банк, який бере активну участь як у самому інноваційному процесі, так і в отриманні частки прибутку. Участь комерційний банку на всіх етапах інноваційного процесу стає запорукою стабільного фінансування усіх етапів створення нової продукції, що в свою чергу запобігає кризовій ситуації в розробці і реалізаціях нової продукції.

Таким чином, на основі вищезазначеного, запропонуємо визначення антикризових інновацій корпорації як технічних та технологічні розробки, нові товари, нові сприятливі умови для клієнтів, включаючи ціни, які дозволять забезпечити антикризову діяльність корпорації в новітніх ринкових умовах.

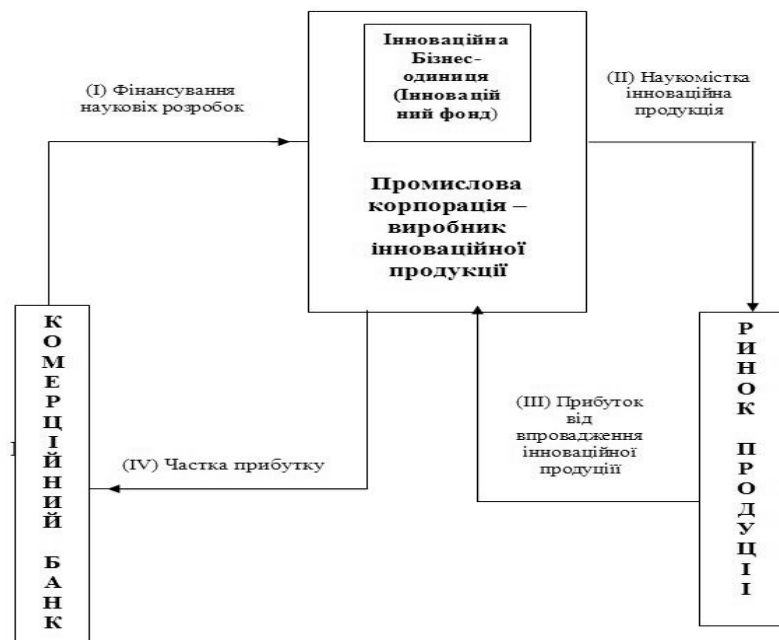

Рис. Схема фінансування і функціонування учасників інноваційного процесу за участю банку

Список літератури: 1. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.У.

Економічний енциклопедичний словник: у 2 т / За ред. Мочерний С. В. – Л.: Світ, 2005. – 616 с.; **2.** Колісник М.К. Антикризове дослідження інноваційних трансформацій у промислово - фінансової групі. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. “Економіка” - №3 (35) – Рівне, 2006. – с.82 – 89; **3.** Беленький В.З., Сластников А.Д. Модель оптимального інвестирования проекта новой технологии // Экономические и математические методы – Т. 33, вып. – 3, 1997. – с. 54 – 65; **4.** <http://www.nsf.gov/science>

Надійшла до редколегії 03.10.10